НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 52-654-04-140
Дата: 03 / 09 202 6 г.

ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ПО ЗЕМЕДЕЛИЕТО,
ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 79, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасяме аргументирано предложение за изменения и допълнения на общ Законопроект за изменение и допълнение на Закона за подпомагане на земеделските производители, № 52-653-11-6 от 27 август 2026 г., изготвен на основание чл. 77, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, от приетите на първо гласуване на 25 август 2026 г. Законопроект за изменение и допълнение на Закона за подпомагане на земеделските производители, № 52-654-01-71, внесен от нар. пр. Десислава Танева и гр. нар. пр. на 19 юни 2026 г. и Законопроект за изменение и допълнение на Закона за подпомагане на земеделските производители, № 52-654-01-91, внесен от нар. пр. Георги Георгиев и гр. нар. пр. на 15 юли 2026 г., както следва:

I. Параграф 1 да се измени така:

„§ 1. В чл. 9 се създават ал. 3 и 4:

„(3) Министерството на земеделието и храните може да предоставя на организации и обединения на организации на земеделски производители и производители на храни, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел или по Закона за кооперациите, целеви финансови средства от бюджета на министерството за покриване на изчислената за държавата вноска в най-голямата европейската организация Копа-Коджека. Прилага се законодателството за държавни помощи.

(4) Получателите на целевите финансови средства по ал. 3 се задължават да провеждат комуникация с Министерството на земеделието и храните относно разглежданите въпроси, предстоящи гласувания в Копа-Коджека, както и да представя резултатите от участието си в заседанията в 14-дневен срок от провеждането им. Комуникацията се провежда по ред, определен от Министерството на земеделието и храните.“

Мотиви: Ефективното участие на браншови организации и техни обединения в процеса на формиране на европейските политики в областта на

земеделието и храните е от съществено значение за защитата на интересите на българския сектор и за своевременното отстояване на националните позиции при изготвянето на европейското законодателство. Текстът на вносителя е ограничаващ кръга на допустимите получатели на финансовата подкрепа: извън приложното поле на разпоредбата остават други браншови организации и техни обединения, които са регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) и също осъществяват представителство на българския земеделски и хранителен сектор, но са учредени по различен законов режим, включително по Закона за кооперациите (ЗК). С предложената редакция се предвижда възможност целеви финансови средства да могат да бъдат предоставяни както на организации, така и на обединения на организации, регистрирани по ЗЮЛНЦ или по ЗК. В същото време се дава възможност на МЗХ срещу представената подкрепа да установи правила за комуникация с членуващите браншови организации и подпомага процеса по защита на националните интереси.

II. Параграф 2:

В чл. 9а текстът става ал.(1).

Създава се нова ал.(2) на чл.9а. със следния текст:

„(2) Министърът на земеделието и храните възлага на ДФЗ РА да изготви, публикува на интернет страницата си и приложи Методика за проверки за изпълнение на задълженията по Член 62 от Регламент (ЕС) 2021/2116“

Отмяната на националната законова делегация не може да постави в правна несигурност земеделските производители и бенефициенти на подкрепа. Предложението препраща към европейската правна рамка, която ДФ „Земеделие" трябва да прилага, и прилага.

Мотиви: Отмяната на националната законова делегация не може да постави в правна несигурност земеделските производители и бенефициенти на подкрепа. Предложението препраща към европейската правна рамка, която Държавен фонд „Земеделие" (ДФЗ) трябва да прилага.

III. В § 5 относно чл. 14:

1. В т. 1 да отпадне създаването на нова т. 16 към чл 14. ал. 1;

2. В т. 2 в текста, с който се създава нова ал. 4 думите „и 16“ да се заличат.

Мотиви: С предложеното законодателно предложение се предлага непотърсените суми по чл. 37в от Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ) след изтичане на десетгодишния срок да се прехвърлят във Взаимоспомагателния фонд за управление на риска по чл.-

11, ал. 2. т. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители без изготвено правно становище, без становище от Министерството на финансите, без проведен земеделски дебат след установяване на възможностите за управление на тези средства. По този начин се рискува текстът да бъде обявен за противоконституционен, както и противоречащ на общия земеделски интерес, защото напр. те могат да бъдат пренасочени, ако изобщо е правно допустимо, за напоителна инфраструктура, ползваща всички стопани, да провокира неравнопоставеност и т.н.

Подобна законодателна промяна поражда сериозни въпроси, както относно конституционната защита на собствеността и наследяването, така и относно нейната икономическа обоснованост и съответствие е предназначението на средствата.

Средствата по чл. 37в ЗСПЗЗ представляват парични суми, дължими на конкретни собственици на земеделски земи. Те не са формирани като публичен ресурс, не са публични средства и не представляват държавен приход. Тези суми възникват като имуществен еквивалент на ползването на земеделски земи от трети лица и се съхраняват от държавата до изплащането им на правоимащите липа, т.е. имат характер на частни вземания. В този смисъл държавата не е собственик на средствата и не може да се разпорежда с тях както прецени (било то и посредством акт на Народното събрание), а единствено техен администратор и депозитар. Не е ясен статутът и правната природа на тези средства „в сметка за чужди средства".

Режимът на Закона за публичните финанси и свързаните с нето правила за сметките за чужди средства изхожда именно от разбирането, че подобни средства не формират собствен ресурс на бюджетната организация и не са част от държавното имущество. Следователно от самото обстоятелство, че определена сума не е потърсена в продължение на десет години, не може автоматично да се изведе изводът, че държавата става неин собственик или че придобива правото да я прехвърли в полза на трети лица публични фондове, а от там и на други частноправни субекти, различни от правоимащите по закон.

Предлаганата законодателна конструкция на практика води до прехвърляне на имуществен ресурс, принадлежащ на едни частноправни субекти, към други частноправни субекти посредством публичен фонд.

Особено проблематично е обстоятелството, че вземането за получаване на суми но чл. 37в представлява имуществено право, което подлежи на наследяване. Съгласно чл. 17, ал. 1 от Конституцията правото на собственост и правото на наследяване се гарантират и защитават от закона. Наследниците придобиват тези права по силата на закона от момента на откриване на наследството, независимо дали са знаели за тяхното съществуване.

Предложението поражда въпроси и от гледна точка на принципа на правната сигурност. В продължение на години тези средства са били събирани и съхранявани при разбирането, че държавата ги държи от името и

за сметка на техните титуляри. Последваща промяна, която изменя предназначението на средствата и допуска тяхното използване за съвсем различни цели, представлява съществено отклонение от първоначалната правна логика, при която те са били формирани.

Дори хипотетично да се приеме, че след изтичането на определен срок законодателят може да предвиди преминаването на тези средства в публичната сфера, най-елементарната целесъобразност предполага, че тяхното използване следва да бъде свързано с източника и характера им. Средствата произхождат от поземлени отношения и от ползването на земеделски земи. Поради това би било значително по-логично и по-лесно обществено оправдано те да се насочват към дейности, свързани със съхраняването, управлението и подобряването на земеделската земя като национален ресурс. Такива дейности биха могли да бъдат подобряване на почвеното плодородие, противоерозионни мероприятия, напоителна инфраструктура, комасация, кадастрални и поземлени дейности, както и други инвестиции, които повишават дългосрочната стойност на земята и устойчивостта на земеделските територии.

IV. В § 12 относно чл. 28:

1. Алинеи 3 и 4 да се изменят така:

„(3) Когато кандидатът или бенефициентът не е изтеглил документите по ал. 1 в срок до 20 работни дни от изпращането им, те се смятат за връчени в първия ден след изтичането на този срок.

(4) Изпращането и връчването на документи по електронен път се удостоверява с електронния запис за изпращането, съответно изтеглянето, съхранен в СЕУ. И за двете действия на бенефициента се изпращат sms на телефона за контакт, както и имейл на електронния адрес, посочени съответно в заявлението.“

2. Да се създаде нова ал. 7:

„(7) По мотивирано писмено искане на кандидата или бенефициента, подадено преди изтичането на срока по ал. 5, когато представянето на изисканите документи или информация зависи от действия на други компетентни органи или администрации или е възпрепятствано от други обективни причини, независещи от кандидата или бенефициента, органът по ал. 1 може с мотивирано решение да удължи срока за представянето им.“

3. Досегашната ал. 7 да стане ал. 8.

Мотиви: Предложеният срок от 10 работни дни в ал. 3 е недостатъчен, предвид спецификата на инвестиционните и останалите производства по предоставяне на подпомагане, при които кандидатите и бенефициентите често са ангажирани с дейности извън административния процес и не винаги могат своевременно да следят електронната си кореспонденция. Удължаването на срока на 20 работни дни не би довело до съществено забавяне на административното производство, но би осигурило по-голяма

правна сигурност и реална възможност адресатите да се запознаят с изпратените документи. Предложението създава по-справедлив баланс между необходимостта от бързо администриране на производствата и правото на кандидатите и бенефициентите да упражнят ефективно своите процесуални права.

Редакцията на ал. 4 е мотивирана от нивото на дигитална компетентност на земеделския стопанин, ангажираността му с активни дейности, особено сезонни, невъзможността да поема допълнителни административни разходи за персонал и фаталните последици за стопанина при неспазване на каквито и за е срокове по процедурите за подпомагане. На практика се обричат на излизане от сектора. Наложително е да има достъпен за разбиране и работа комуникационен канал за изпращане/връчване на документи с произтичащите от това последици.

Предложените ал. 5 и 6 въвеждат преклузивен режим, при който след изтичането на определения срок кандидатите губят правото да представят документи и информация. Поради това е необходимо законът да предвиди възможност за удължаване на срока в случаите, когато неспазването му се дължи на обективни обстоятелства, независещи от кандидата или бенефициента. На практика не са редки случаите, при които представянето на изисканите документи зависи от действия на други компетентни органи или администрации, които ги издават в нормативно определени срокове или след извършване на собствени административни проверки. В тези случаи кандидатът или бенефициентът няма възможност да влияе върху срока за издаване на документа, но би понесъл неблагоприятните последици от неговото забавяне.

Подобен механизъм съществуваше и при прилагането на ПРСР, където създаде необходимата гъвкавост, без да води до неоправдано забавяне на процедурите.

V. Във вариант 2 на § 16 относно чл. 68:

1. Да се създаде нова т. 2 относно ал. 2:

„2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Ръководителят на Управляващия орган на Стратегическия план утвърждава със заповед за всеки прием по интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви "а", "в" - "е" и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, включени в Стратегическия план, насоки, определящи условията за кандидатстване и условията за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане. Със заповедта се определя начална и крайна дата за подаване на заявленията за подпомагане.“

2. Досегашната т. 2 да стане т. 3 и да се измени така:

„3. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Кандидат за подпомагане може да иска разяснения по отношение на условията за кандидатстване в следните срокове:

1. до 7 дни от началната дата за подаване на заявленията за подпомагане в случай на прием със срок от 2 седмици или по-кратък;

2. до 15 дни от началната дата за подаване на заявленията за подпомагане, в случай че срокът на приема е 30 дни;

3. до 45 дни от началната дата за подаване на заявленията за подпомагане, в случай че срокът на приема е 60 дни;

4. до 60 дни от началната дата за подаване на заявленията за подпомагане, в случай че срокът на приема е 90 дни.

Разясненията се утвърждават от ръководителя на Управляващия орган или от оправомощено от него длъжностно лице. Те се дават по отношение на условията за кандидатстване, не съдържат становище относно качеството на заявлението за подпомагане и са задължителни за всички кандидати. Разясненията се публикуват в СЕУ в срок до две седмици след поискването им. Когато периодът на приема е по-кратък от един месец, отговорът на искане за разяснение от кандидат за подпомагане е до 7 от поискването му.“

Мотиви: Съгласно Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ), приложим за процедурите по т. нар. инвестиционни мерки/подмерки на ПРСР 2014-2020, вкл. ВОМР) кандидат по дадена процедура може да иска разяснения по утвърдените Насоки в срок до три седмици преди изтичането на срока за кандидатстване (чл. 26, ал. 8), а утвърдените (от ръководителя на УО или оправомощено от него лице) разяснения се съобщават в срок до две седмици преди изтичането на срока за кандидатстване (чл. 26, ал. 9) съгласно предвидения в чл. 26, ал. 6 ред. По този начин законодателят трайно е уредил и гарантирал предвидимост в процедурата на кандидатстване, предоставил е достатъчно време на кандидатите по всички финансирани от ЕС програми при подготовката на проектните предложения да разполагат с разумен срок за задаване на въпроси и получаване на разяснения от УО, с които да съобразят своите проекти. В интерес на справедливостта и публичността в полза на кандидата и този режим е в дефицит – няма срок за отговор по поискано разяснение. А с измененията в ЗПЗП от 2024 г. този подход беше променен, без това да доведе до подобряване на предвидимостта на процедурите или до по-ефективното им администриране. Беше въведен срок до три седмици след откриването на приема, като крайният срок за публикуване на разясненията беше оставен да се определя със заповедта за откриване на всеки отделен прием, а срок за отговор на поискани разяснения отново нямаше. Практиката досега показва, че въпроси с искания за разяснения се подават в края на приемите, няма срок за отгговори, повтарят се много пъти едни и същи отговори. Настоящото предложение, макар на пръв поглед да изглежда утежняващо администрацията, е в полза и на двете страни – прозрачност и по-голяма яснота за всички кандидати с въвеждането на срок за отговор, елиминиране на повтарящите се въпроси – отново с

въвеждането на срок за отговор, достатъчен срок за задаване на въпроси от кандидата преди настъпване на крайния срок за подаване на заявление, защото в хода на техническата работа по проекта възникват най-много въпроси.

3. Досегашната т. 3 да стане т. 4 и да се измени така:

„4. Алинея 5 се изменя така:

„(5) Утвърдените насоки по ал. 2 се съобщават на всички заинтересовани лица като се публикуват на интернет страницата на Стратегическия план и в СЕУ. След откриване на приема утвърдените насоки може да се изменят само при промени в правото на Европейския съюз, българското законодателство или Стратегическия план, при очевидна фактическа грешка, при промяна в социалните или икономическите условия, за увеличаване на финансовия ресурс по приема или за удължаване на срока на приема или изпълнението, или във връзка с резултатите от проведени одитни проверки и влезли в сила съдебни решения. Заинтересованите лица могат да изпращат писмени предложения и възражения по публикуваните проекти за изменение при условията и в срока по ал. 3, като в случаите на удължаване на срока за подаване на заявления за подпомагане срокът за писмени предложения може да бъде един ден."

Мотиви: Заличава се текстът: „Увеличаване на финансовия ресурс по приема може да се извършва само до публикуване на класирането на заявленията за подпомагане.“ При публикуване на класирането на заявленията за подпомагане освен списъка на класираните проекти за финансиране (до 100% от бюджета), ще има и списък на проекти, които са разгледани и одобрени, но за тях няма да е наличен ресурс, т.нар. „резервни" проекти (до 150% от бюджета на приема). Ограничението в ал. 5 означава, че за тези проекти (над 100% от бюджета на приема) никога няма да може да се осигури допълнителен бюджет, а ще трябва да разчитат само на спестени пари от неизпълнени проекти от тези, които са в рамките на 100% от бюджета. Същевременно, настоящият програмен период е много кратък (до края на 2029 г.), проектите по инвестиционните мерки (II.Г.1, Г.2, Г.1.1 и Г.2.1) при одобрението си ще имат срок от минимум 24 месеца за изпълнение, т.е. най-рано през лятото на 2028 година ще има отказали се/неизпълнени проекти, които да освободят бюджет за проектите над 100%.

Паралелно с това, броят на интервенциите в СПРЗСР е много голям и за половината от тях няма да има време да се отворят приеми. Ето защо предлагаме техният ресурс да се пренасочи към други интервенции, където има списъци с одобрени, но нефинансирани проекти. Отпадането на това ограничение в чл.68, ал. 5 не означава автоматично увеличаване на бюджета и ограничаване на възможността от нови приеми. Напротив, УО на СПРЗСР ще разполага с допълнителен инструмент и ще може да избира между варианта да се отворят нови приеми или да се финансират одобрените

проекти. Така управлението на Стратегическия план става по-гъвкаво, като предложената промяна ще осигури необходимия баланс между административната ефективност, равнопоставеност на кандидатите и максималното усвояване на средствата по Стратегическия план.

4. Да се създаде т. 5:

„5. Създава се ал. 11:

„(11) Заявката за окончателно плащане по заявление за подпомагане по интервенциите, включени в Стратегическия план, се подава в срок до един месец след изтичането на срока за изпълнение на инвестицията, определен в административния договор, освен ако в акт на Европейския съюз е предвиден по-кратък срок.“

Мотиви: При инвестиционните интервенции ЗПЗП не съдържа законово определен срок за подаване на заявка за плащане. Вместо това, срокът се определя на по-ниско нормативно ниво или дори индивидуално в условията за кандидатстване - в административния договор между ДФЗ и бенефициента; в съответната наредба или указания за изпълнение. Практиката показва, че включването на срока за подаване на заявката за плащане в срока за изпълнение на инвестицията на практика съкращава договорения срок за изпълнение. За да бъде подадена заявката в срок, бенефициентите са принудени да приключат изпълнението на проекта дни или седмици преди изтичането на договорния срок, за да съберат и подготвят необходимите документи. Това ограничава възможността за пълноценно използване на договорения срок без да съществува обективна необходимост.

VI. В § 26, т. 2, с която се предлага изменение на чл. 37в, ал. 7 от ЗСПЗЗ, да отпадне.

Мотиви: Във връзка с предложението за промени в § 5 относно чл. 14.

ВНОСИТЕЛИ:

Десислава Банева
Георги Станков
Румен Христов
Валентин Милушев
Красимир Гоцев
Цвета Гаранчева